

Paavolan tammi

Uudenmaan metsäohjelma 2021-2025

Sisältö

1	Tiivistelmä	3
2	Ohjelman tausta	4
2.1	Metsäalan nykytila, toimintaympäristöanalyysi ja tulevaisuuskuvat	5
3	Uudenmaan maakunnan metsäalan nykytila, toimintaympäristöanalyysi ja tulevaisuuskuvat	6
4	Uudenmaan metsäohjelman tavoitetila ja strategia	9
4.1	”Hyvinvointia hyvinvoivasta metsästä”	9
5	Metsäalan kehittämistavoitteet ja toimenpiteet uudellamaalla	10
5.1	Metsätieto ja alustatalous	10
5.2	Metsäalan vuorovaikutus ja viestintä.....	11
5.3	Resurssitehokas ja kestävä metsänhoito.....	12
5.4	Talousmetsien luonnonhoito ja metsäluonnon monimuotoisuus	18
5.5	Ilmastokestävä metsätalous	21
5.6	Metsätiet ja metsien saavutettavuus	24
5.7	Uudet puupohjaiset tuotteet	27
5.8	Luontomatkailu, luonnontuoteala ja luontoon perustuvat muut palvelut	28
5.9	Osaaminen ja koulutus	30
5.10	Kansainvälinen metsäpolitiikka ja EU-vaikuttaminen	31
6	Metsäohjelman vaikutukset	33
7	Metsäohjelman toimeenpano ja seuranta	35

1 Tiivistelmä

Alueelliset metsäohjelmat 2021-2025 ovat maakunnallisen metsäsektorin kehittämissuunnitelmia ja työohjelmia. Ohjelmat on tehty yhteistyössä maakunnallisten metsäneuvostojen kanssa. Metsäohjelmien sisältö on hyväksytty alueellisissa metsäneuvostoissa vuoden 2020 lopulla.

Maakunnallisten metsäohjelmien tavoitteet nousevat alueiden omista kehittämistarpeista ja kansallisen metsästrategian tavoitteista.

Uudenmaan alueellinen metsäohjelma 2021-2025 antaa askelmerkkejä niistä toimialan tavoitteista ja toimenpiteistä, joilla ohjelman tärkein tavoite, kokonaiskestävyys, saavutetaan Uudellamaalla. Kokonaiskestävyys tarkoittaa toimialan kehityksen tarkastelua tasapainoisesti talouden, ekologian sekä sosiaalisen ja kulttuurisen vaikutuksen näkökulmista. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet, seurannan kriteerit ja indikaattorit sekä vaikutusten arviointi on valmisteltu nämä näkökulmat huomioiden.

Uudenmaan metsäohjelma jalkauttaa Kansallisen metsästrategian painopisteet maakunnan omiksi tavoitteiksi ja käytännön toimenpiteiksi.

Vaikka Kansallisessa metsästrategiassa painotetaan vahvasti toimialan uudistumista, Uudenmaan metsäohjelma haluaa tulevalla ohjelmakaudella painottaa myös metsätalouden perusasioita, tietoon perustuvaa korkeatasoista osaamista sekä tutkimukseen ja näyttöihin perustuvaa hyvää metsänhoitoa. Toimialan uudistumisen huomioiminen Uudellamaalla tarkoittaa erityisesti digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia kehittää uusia tuotteita ja palveluja sekä nuorten huomioimista eri teemoissa.

Uudenmaan metsäohjelma haluaa erityisesti nostaa esiin viestinnän roolin tavoitteiden asettelussa ja ehdotetuissa toimenpiteissä. Ohjelma haluaa tuoda metsät tietoisuuteen ratkaisuna, ei ongelmana. Nykyiset viestinnän välineet mahdollistavat laajan saavutettavuuden ja vuorovaikutteisuuden.

Uudenmaan metsäohjelmaa rakennettaessa on erityisesti pohdittu toimialan kulttuurista jatkuvuutta. Noin neljännes Suomen nuorista asuu Uudellamaalla. Nuorten kiinnostusta metsiä kohtaan halutaan vahvistaa.

Uudenmaan metsäohjelma huomioi myös ilmastonmuutoskeskustelun korostamalla puuperäisten materiaalien mahdollisuuksia korvata fossiilisista raaka-aineista valmistettuja tuotteita ja polttoaineita.

Metsäohjelman sisältö on laadittu laajassa yhteistyössä Uudenmaan metsäneuvoston ohjauksessa. Ohjelman toteutuksesta vastataan yhteisesti, jokainen toimija ja jokainen metsänomistaja omalla rakentavalla panoksellaan. Metsäneuvosto laatii vuosittain työ- ja viestintäohjelman, joissa määritellään tärkeimmät teemat, tavoitteet ja suunnitellut toimenpiteet.

Tämä metsäohjelma ei ole kaiken kattava, mutta kuvaa kuitenkin sitä tahtotilaa, mihin suuntaan metsätoimialan Uudellamaalla halutaan kehittyvän. Metsäneuvosto seuraa metsäohjelman tärkeimpien tavoitteiden toteutumista. Seurantatietoja analysoidaan ja tarvittaessa ohjelman kirjauksia päivitetään ajan tasalle.

Tämä metsäohjelma jatkaa siitä, mihin aikaisempien metsäohjelmien tavoitteiden asetteluun ja toteutuneiden toimenpiteiden avulla on päästy.

Uudenmaan alueellinen metsäohjelma 2021-2025 julkaistaan myös sähköisessä muodossa ja se löytyy osoitteesta www.metsakeskus.fi. Tässä digiversiossa on mukana runsaasti ohjelman sisältöä tarkemmin kuvaavaa tausta-aineistoa sekä vuorovaikutteinen palautekanava.

2 Ohjelman tausta

Uudenmaan metsäohjelman valmistelun pohjaksi on kerätty taustatietoa laaja-alaisesti eri asiantuntijatahoilta. Mielipiteitä, esityksiä ja kommentteja on koostettu erityyppisillä kyselyillä, työpajatyöskentelyinä, seminaareissa sekä tietenkin aktiivisesti metsäneuvoston kanssa työskennellen. Sekä työpajoihin että seminaareihin on osallistunut erittäin runsaslukuinen joukko alueen metsätalouden tulevaisuudesta kiinnostuneita toimijoita. Mukana on ollut perinteisten metsätoimijoiden lisäksi esimerkiksi tutkimuslaitoksia, oppilaitoksia, alan etujärjestöjä, kuntia ja kaupunkeja, maakunnan liitto, ELY-keskus, luontojärjestöjä, yhdistyksiä ja yksityisiä yrityksiä sekä metsänomistajia – kaikkiaan yli neljäkymmentä eri tahoja.

Uudenmaan metsäneuvosto hyväksyy metsäohjelman, edistää ja seuraa ohjelman toimeenpanoa sekä tarkistaa ohjelman sisältöä ohjelmakauden 2021-2025 aikana tarpeen niin vaatiessa.

”Uudet odotukset ja tarpeet haastavat koko metsäalan uudistumaan ja tarjoavat samalla uusia mahdollisuuksia metsistä saatavan kokonaishyvinvoinnin kasvattamiseen.” (Kansallinen metsästrategia)

Uudenmaan metsäohjelma haluaa osaltaan kannustaa positiiviseen ajatteluun ja toimintaan metsien monimuotoisuuden turvaamisessa, hiilineutraaliuden tavoittelussa, elinkeinojen monipuolistamisessa, metsätoimialan yleisen hyväksyttävyyden tavoittelussa ja taloudellisen toimeliaisuuden turvaamisessa, unohtamatta kulttuurisen jatkumon eteen tehtävää työtä. Ohjelma kannustaa kehittämään uusia teknisiä innovaatioita ja ratkaisuja sekä aivan uudenlaisia yrittämisen muotoja.

Uudenmaan metsäneuvosto haluaa perustaa ohjelman sisällön mahdollisimman ajantasaiseen, tutkittuun tietoon. Voimakkaat – ja varsinkin vastakkaiset – tunteet ohjaavat helposti keskustelun vähemmän rakentaville raiteille. Puhutaan metsästä -tapahtumassa Pasilassa 4H-nuorten käyttämä painokas puheenvuoro, arvio metsäsektorin kärjistyneestä kaksinapaisuudesta ja toive rakentavan ja ratkaisukeskeisen ilmapiirin luomisesta on tämänkin ohjelman ohjenuora.

Tutkitun ja laadukkaan taustatiedon hyödyntäminen avaa aivan uusia ulottuvuuksia digitalisaation työkaluja kehiteltäessä. Uudenmaan alueella tätä jalostettua tietoa voidaan hyödyntää monilla tavoilla. Metsävara- ja paikkatiedon avulla on mahdollista arvioida hakkuiden ja hoitotoimenpiteiden vaikutuksia metsien hiilensidontaan ja hiilinieluihin, maankäytön muutosten ja suunnittelun vaikutuksia metsätalouteen sekä metsien tarjoamia mahdollisuuksia siirtyä fossiilisten raaka-aineiden ja fossiilisen energian maailmasta uusiutuvien raaka-aineiden ja uusiutuvan energian maailmaan.

2.1 Metsäalan nykytila, toimintaympäristöanalyysi ja tulevaisuuskuvat

Toimintaympäristön kuvaus valtakunnallisesti

Keväällä 2019 päivitetyn [Kansallinen metsästrategia \(KMS\)](#) visio on ”Metsien kestävä hoito ja käyttö ovat kasvavan hyvinvoinnin lähde”.

Sen strategiset päämäärät ovat: 1) Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuvilla liiketoiminnoilla, 2) Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja 3) Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävässä sekä monipuolisessa käytössä.

Päivitetty Kansallinen metsästrategia ottaa huomioon ajantasaiset Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteet ja se sisältää myös ajantasaiset metsien käyttöön liittyvien kansallisten periaatepäätösten ja strategioiden, kuten biotalous-, ilmasto-, energia- ja monimuotoisuusstrategian linjaukset. Se on myös hallitusohjelman sisällön mukainen.

Kansallisen metsästrategian mukaan meneillään olevat globaalit muutokset muuttavat merkittävästi metsäalan toimintaympäristöä. Globaaleja muutostekijöitä ovat maailmantalouden painopisteiden muutokset, luonnonvarojen niukkeneminen, ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, energian kysynnän kasvu erityisesti kehittyvissä maissa sekä teknologian nopea kehitys ja digitalisaatio. Erityisesti ilmastonmuutoksen huomioiminen on noussut laajaan keskusteluun eri medioissa. Miten ilmastonmuutokseen sopeudutaan ja miten sitä torjutaan metsäsektorin näkökulmasta? Suuren huomion kohteena on ollut metsien käyttö, niiden hiilinielut ja -varastot.

Toimintaympäristön muutokset korostavat tarvetta vahvistaa kestävyiden kokonaisvaltaista turvaamista ja taloudellisen, ekologisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyiden näkökulmien yhteensovittamista metsäalalla ja alueellisissa metsäohjelmissa. Niiden laatimisessa on laajennettu näkökulmaa metsien metsätaloustaloudesta myös metsien muuhun hyödyntämiseen sekä ympäristön ja monimuotoisuuden turvaamiseen.

Alueellisten metsäohjelmien tilannekuvat, tavoitteet ja toimenpiteet on ryhmitelty Kansallisen metsästrategian hankesalkun mukaisesti. Hankesalkun ja samalla alueellisten metsäohjelmien teemoja ovat:

- Metsätieto ja alustatalous (läpileikkaava)
- Metsäalan vuorovaikutus ja viestintä (läpileikkaava)
- Resurssitehokas ja kestävä metsänhoito
- Talousmetsien luonnonhoito ja metsäluonnon monimuotoisuus
- Ilmastokestävä metsätalous
- Metsätiet ja metsien saavutettavuus
- Uudet puupohjaiset tuotteet

- Luontomatkailu, luonnontuoteala ja luontoon perustuvat muut palvelut
- Osaaminen ja koulutus
- Kansainvälinen metsäpolitiikka ja EU-vaikuttaminen

Kansallinen metsästrategia 2025 päivityksen mukaan ”Alueelliset metsäohjelmat toteuttavat Kansallista metsästrategiaa maakunnissa. Alueellisissa metsäohjelmissa korostuu maakuntien oma näkemys metsäalan kehittämiskohteista, ja niiden yhteydestä maakuntaohjelmiin ja -strategioihin neuvotellaan maakuntien kanssa. Ne myös voivat vaikuttaa EU:n rakennerahasto- ja maaseutuohjelmien kehittämishankerahoituksen ohjautumiseen tärkeimpinä pidettäviin elinkeinojen sekä luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun hankkeisiin”.

Manner-Suomen maaseutuohjelman korvaava CAP27- suunnitelma (kansallinen strategia) ja alueelliset maaseutuohjelmat korvaavat alueelliset toteuttamissuunnitelmat valmistellaan vuonna 2020 ja niiden on tarkoitus astua voimaan vuoden 2021 alusta. Maaseutupolitiikan uudistuksessa korostuvat erityisesti ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, eläinten hyvinvointi sekä uusien viljelijöiden saaminen alalle. Viljelijöiden tulotason ylläpitäminen, maaseudun kehittäminen ja riskienhallinnan kehittäminen ovat myös uudistuksen painopisteitä.

Alueellisilla toteuttamissuunnitelmillä ja alueellisilla metsäohjelmilla on samansuuntaisia painopisteitä ja tavoitteita kuten ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä maaseudun kehittäminen. Uudellamaalla erilaisia ohjelmia yhdistää ilmastonmuutoksen hillintään liittyvissä kysymyksissä erityisesti metsien käyttöön liittyvät haasteet ja niiden ratkaiseminen. Myös vesiensuojelun kokonaisvaltainen toteutus valuma-aluealuetarkasteluineen ja hankekohtainen vesiensuojelun laadun hallinta on erityisen tärkeää. Ohjelmia yhdistävät myös metsätalous ja metsään liittyvät muut elinkeinot maanomistajien tulonlähteenä sekä kaikki muu maaseudun elinvoimaa ylläpitävä kehittäminen kuten alempiasteisen tieverkon parantaminen, maaseutuyritysten kehittäminen, puurakentamisen lisääminen, lasten ja nuorten metsäsuhteen vahvistaminen, luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen sekä koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien tukeminen.

Tämän vuoksi on erityisen tärkeää nähdä ohjelmat kokonaisuutena, jolla edistetään maaseudun elinvoimaa. Maaseudun kehittämisrahoitusta ohjataan myös alueen metsäohjelman kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen.

3 Uudenmaan maakunnan metsäalan nykytila, toimintaympäristöanalyysi ja tulevaisuuskuvat

Uusimaa poikkeaa muista maakunnista merkittävästi muutamalla mittarilla arvioiden. Asutus keskittyy maassamme kiihtyvällä vauhdilla tiettyihin kasvukeskuksiin ja eteläisessä Suomessa keskittyminen on kiivainta pääkaupunkiseudulla. Uudenmaan väkiluku kasvaa joka vuosi noin 20 000 hengellä eli pienen suomalaisen kaupungin verran. Lisääntyvä asukasmäärä tarkoittaa maankäytön suunnitteluun paineita varata alueita rakentamiseen, liikenneinfraan, palveluille ja toisaalta myös asukkaiden virkistyskäyttöä varten. Varsin huomattavia määriä metsämaata poistuu muuhun kuin metsätalouskäyttöön. Vuotuinen metsäkato maakunnassa on noin 1000 ha.

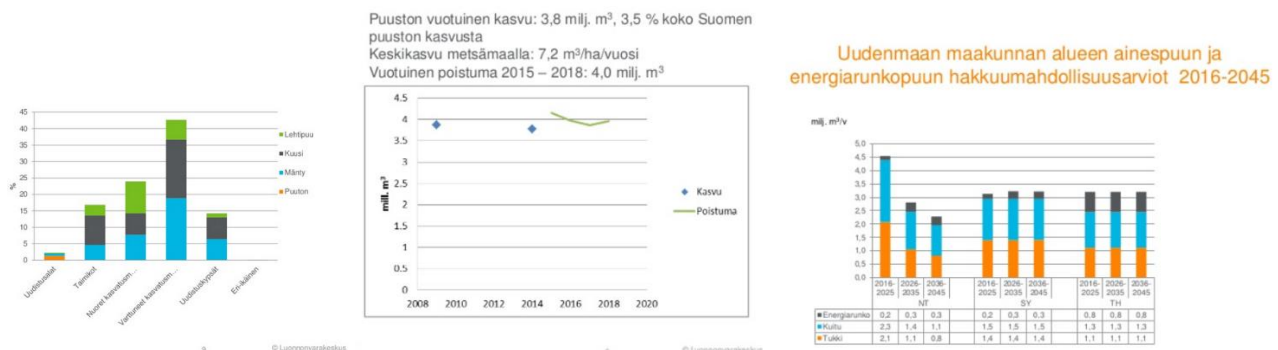
Yli 2 ha suuruisia yksityisten omistajien metsätilakokonaisuuksia on Uudellamaalla noin 35 000 kpl. Määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina.

Uudenmaan maakunnan maapinta-ala on 910 000 ha. Metsätalousmaata tästä on 62 prosenttia eli 564 000 ha (sisältää suojelualueet). Metsämaata on 521 000 ha, josta puuntuotannossa on 85 prosenttia, rajoitetussa puuntuotannossa 10 prosenttia ja puuntuotannon ulkopuolella 5 prosenttia. Uudenmaan pinta-ala on 3 prosenttia koko Suomen maa-alasta ja 2,6 prosenttia metsämaan alasta.

Valtakunnan metsien 12. inventoinnin (VMI12, mittaukset 2014-2018) mukaan Uudenmaan metsien puuston kokonaistilavuus on 86 milj.m³. Keskitilavuus metsämaalla on 163 m³/ha. Määrät eivät poikkea merkittävästi edellisen inventoinnin (VMI11, mittaukset 2009-2013) tuloksista. Uudenmaan alueella on 3,5 prosenttia koko Suomen puustosta. Puuston biomassa (runko, oksat, kannot, juuret) on yhteensä 61 miljoonaa tonnia.

Puuston vuotuinen kasvu metsämaalla on 3,76 milj. m³/v (VMI12 Luke) eli keskimäärin 7,2 m³/ha/vuosi. Toteutunut hakkuukertymä v. 2019 oli 2,96 milj. Keskimäärin hakkuukertymä vuosina 2015 - 2018 on ollut 3,25 milj.m³/v. Kokonaispoistuma v. 2019 oli 3,62 milj. m³.(Luonnonvarakeskus,Luke).

Uudenmaan metsien nykyinen kehitysluokkajakauma mahdollistaa nykyisen hakkuutason säilyttämisen tulevilla ohjelmakaudella. (Luke)

kuva 1 Puuston kehitysluokkajakauma, kasvu /poistuma ja hakkuuskenaariot

Jos nykyinen maankäyttö jatkuu ja hakkuutaso pysyy keskimäärin samalla tasolla kuin aiemmin, Uudenmaan metsät toimivat hiilinieluinä. Ripeät uudistamistoimet täystiheiden taimikoiden aikaansaamiseksi ja taimikoiden sekä nuorten kasvatusmetsien elinvoimaisuudesta huolehtiminen edesauttavat hiilinielujen kasvamista.

Ensiharvennushakkuita on menneellä 5-vuotiskaudella tehty noin 30 000 ha. Tulevalla 5-vuotiskaudella tarve on lähes 60 000 ha. (Luke)

Taimikonhoitoa on tehty menneellä 5-vuotiskaudella runsaat 30 000 ha. Tulevan 5-vuotiskauden tarve on yli 55 000 ha, josta kiireellisiä on runsaat 20 000 ha. (Luke)

Lahopuuston määrä Uudellamaalla on nyt 6,1 m³/ha, missä lisäystä edelliseen inventointiin on 1 m³/ha. (Luke)

Jos maakunnan hakkuutaso pidetään 2016-2018 tasolla, niin puuston kokonaistilavuus kasvaa n. 3 milj. m³ vuoteen 2045 mennessä. (Luke)

Kiinteiden puupolttoaineiden kokonaiskäyttö maakunnan lämpö- ja voimalaitoksissa on tällä hetkellä vuositasolla noin 1,3 milj. m³. Tästä noin puolet on metsäbiomassaa ja toinen puoli erilaisia puuteollisuuden sivuvirtoja.

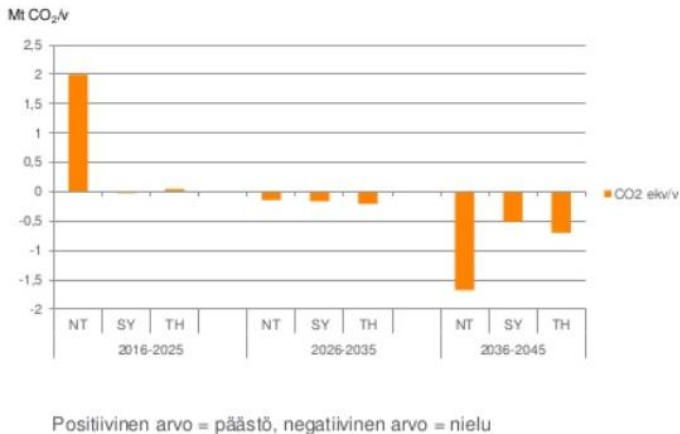
Maakunnan oma tekninen metsäenergiapotentiaali on noin 900 000 m³/v. Metsäenergian kokonaiskäyttö tulee voimakkaasti lisääntymään tulevina vuosina.

Luken laskelmat osoittavat, että suurimmassa ylläpidettävässä hakkuuskenaariossa (SY) kasvihuonekaasujen nettopäästö on lähellä nollaa seuraavan kymmenvuotiskauden aikana. Myöhemmillä kausilla metsät ja puusto toimivat hiilinieluinä, mutta varsin niukasti.

Kasvihuonekaasujen päästöt ja nielut milj. CO₂ ekvivalenttitonnia/v

Uudenmaan maakunnan alueella 2016-2045

(Luke)

kuva 2 Kasvihuonekaasupäästöt eri hakkuuskenaarioissa

Kansalliseen metsästrategiaan on kirjattu ajatus myös siitä, että puuraaka-aineen käytön kasvaessa monimuotoisuuden ja muiden kuin puuntuotannollisten ekosysteemipalveluiden turvaamista ja yhteensovittamista puuntuotannon kanssa tulee tehostaa. Talousmetsien luonnonhoidon nykyiset menetelmät ovat oikeansuuntaisia mutta niitä voidaan vielä kehittää ja monipuolistaa. Luonnonhoidon tulee olla osa jokapäiväistä metsänhoitoa.

4 Uudenmaan metsäohjelman tavoitetila ja strategia

4.1 "Hyvinvointia hyvinvoivasta metsästä"

Uudenmaan metsäohjelma tavoittelee ohjelmakaudella metsäalan kokonaiskestävyyden vahvistamista. Tavoite saavutetaan korkeatasoisella osaamisella ja tutkitusti hyväksi havaittujen metsän- ja luonnonhoitotoimien tehostamisella. Hoidettu metsä voi hyvin, on moni-ilmeinen ja ekologisesti kestävä sekä tarjoaa taloudellista toimeliaisuutta. Lisäksi se toimii ilmaston hyväntekijänä sitomalla ja varastoimalla hiiltä.

Ohjelman tavoitteena on, että Uudellamaalla harjoitetaan ilmastokestävää metsätaloutta. Aktiivista taloudellista toimeliaisuutta kompensoidaan tehostuvilla luonnonhoitotoimenpiteillä. Tavoitteiden mukaiset suoritteet taimikonhoidossa ja nuoren metsän kunnostuksessa edesauttavat metsien kasvua ja torjuvat myös herkkyyttä metsätuhoille.

Uudellamaalla tulee olla avoin sekä oikeaan tietoon perustuva, ratkaisukeskeinen ja vuorovaikutteinen keskusteluilmapiiri. Metsät nostetaan esiin ratkaisuna, ei ongelmana.

Uudenmaan metsäohjelmassa panostetaan erityisesti kulttuuriseen jatkuvuuteen. Huolehdimme siitä, että metsien käyttöön liittyvät tavat, käytännöt ja suhteet siirtyvät seuraaville sukupolville aikaan sopivassa muodossa.

Uudenmaan metsäohjelma tukee kansallisen metsästrategian tavoitteita.

Strategian visio "Metsien kestävä hoito ja käyttö ovat kasvavan hyvinvoinnin lähde" korostaa metsistä saatavaa monipuolista hyvinvointia ja sitä, että metsät tarjoavat ratkaisuja ihmisten ja yhteiskunnan tarpeisiin.

5 Metsäalan kehittämistavoitteet ja toimenpiteet uudellamaalla

5.1 Metsätieto ja alustatalous

Läpileikkaavassa teemassa "Metsätieto ja alustatalous" parannetaan metsä-, luonto- ja ympäristötietoaineistojen saatavuutta, käytettävyyttä sekä yhdistettävyyttä muiden tietolähteiden kanssa. Laadukkaiden, ajantasaisten ja nykyistä tarkempien paikkatietoaineistojen saatavuus edistää digitalisaation kehittymistä. Lisäksi se mahdollistaa uusien työkalujen kehittämisen metsän- ja luonnonhoitoon sekä metsäalan palveluiden nykyistä paremman suunnittelun, toteutuksen ja vaikuttavuuden.

Suomen metsäkeskuksen ylläpitämän metsävaratiedon kattavuus on Uudenmaan yksityismetsien metsätalousmaalla 85 prosenttia. Kattavuus lisääntyy vuosittain ja metsävaratiedon laatu sekä luotettavuus paranevat nopeutuvan ja uusinta tulkintatekniikkaa hyödyntävän inventointimenetelmän ansiosta. Metsien käyttöön liittyvää tietoa on myös monella muullakin taholla, metsäyhtiöillä, Luonnonvarakeskuksella, maakunnan liitolla, kunnilla, kaupungeilla, ELY-keskuksella, maanmittauslaitoksella, Suomen ympäristökeskuksella jne. Koko ajan päivittyvästä metsävara- ja muusta paikkatiedosta on Metsäkeskuksen tai Metsäkeskuksen ja muiden toimijoiden lähdeaineistoja yhdistelemällä mahdollista jalostaa tietotuotteita ja -palveluja monenlaisiin tarkoituksiin. Perinteisten puusto-, hakkuu- ja hoitotietojen lisäksi käytössä on esimerkiksi luonto- ja riistätietoa, vesiensuojeluun sekä tilarakenteeseen ja metsäteihin liittyvää tietoa.

Visio 2025: Uudenmaan alueen eri toimijoiden metsään liittyvä tieto on mahdollisimman laajasti avoimessa tietokannassa, yhdessä paikassa ja helposti löydettävissä sekä kaikkien hyödynnettävissä. Tieto on mahdollisimman kattavaa, ajantasaista ja päivittyvää. Käytettävissä olevat tietokannat edesauttavat innovatiivisen yritystoiminnan kehittämistä maakuntaan.

Tavoite:

Uusia tietotuotteita ja -palveluja kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tuotteet palvelevat yli sektorirajojen niin metsällisiä toimijoita kuin kaikkia muitakin puuhun ja luontoon, ympäristöön tai logistiikkaan sidoksissa olevia tahoja.

Toimenpiteet:

1. Uudellamaalla toteutetaan tietotuote- ja palvelutarvekartoitus osana valtakunnallista hanketta
2. Yritykset ja organisaatiot Uudellamaalla ottavat aktiivisesti nuoria osajia mukaan kehitystyöhön (esim. harjoittelijatehtävät)
3. Uusimaa on aktiivisesti mukana valtakunnallisessa tietokantojen yhdenmukaistamishankkeessa

Tavoite:

Eri lähteiden metsävara-, luonto- ja paikkatiedon oikeellisuus varmistetaan. Tuotetaan ja käytetään vain faktatietoa.

Toimenpide:

4. Yhteiset tietotalkoot. Uudenmaan metsäneuvosto seuraa Uudenmaan alueen metsävara-, luonto- ja paikkatiedon oikeellisuutta ja käytettävyyttä ja viestii tarvittaessa havaituista puutteista tai haasteista tiedon tuottajille.

5.2 Metsäalan vuorovaikutus ja viestintä

Visio 2025: Uudellamaalla on avoin ja rakentava keskusteluilmapiiri. Tunteitakin herättävistä metsällisistä teemoista voidaan keskustella ja kaikkia näkemyksiä kunnioitetaan. Metsällinen viestintä perustuu todelliseen tietoon. Viestinnän kaikki nykyaikaiset työkalut ovat laajasti käytössä.

”Vuorovaikutus ja viestintä” on Uudenmaan metsäohjelman yksi läpileikkaavista teemoista ja tärkein tapa saavuttaa myös muiden teemojen tavoitteet.

Tavoite:

Metsäsektorin tavoitteet ja toimet ovat ymmärrettyjä ja yleisesti hyväksytyjä. Metsien kestävä hoito ja käyttö, metsiin perustuvat tuotteet ja palvelut sekä metsäluonnon monimuotoisuus ja muut ympäristöhyödyt ovat tuttuja. Kokonaisvaltainen ymmärrys metsien merkityksestä ja yhteiskunnallisista hyödyistä kasvaa. Nuoret – eli tulevat tutkijat, asiantuntijat ja metsänomistajat – tavoitetaan heidän käyttämillään viestinnän välineillä. Metsäneuvosto seuraa vuosittain julkaistavan Nuorisobarometrin tuloksia, tekee analyyssejä 15-29 -vuotiaiden nuorten arvojen ja asenteiden muutoksista ja huomioi nämä nuorisoviestintää suunniteltaessa. Metsänomistajien ja viranomaisten välistä vuorovaikutusta kehitetään.

Toimenpiteet:

5. ”Teemaviestintä”, Metsäneuvosto suunnittelee vuosittain viestintäohjelman. Vuoden ohjelmaan valitaan aina pari tärkeintä yhteistä kärkiteemaa, joita pidetään esillä kunkin toimijan omilla viestikanavilla (esim. METSO, HELMI, vesiensuojelu)

6. Uudellamaalla nuoret kutsutaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan metsällistä viestintää (oma ”nuorisokanava”, verkkoviestintä, harjoittelijatyöt)
7. Uudellamaalla järjestetään metsätoimialan yhteinen mediapäivä kerran vuodessa esimerkiksi Metsäpäivien yhteydessä

Seuranta: Medianäkyvyyden seuranta

5.3 Resurssitehokas ja kestävä metsänhoito

Uudenmaan metsien hakkuumahdollisuudet on viime vuosina hyödynnetty lähes täysimääräisesti. Hakkuiden ollessa korkealla tasolla hyvän metsänhoidon merkitys korostuu. Heikot korjuuolosuhteet ovat ympärivuotisen puunkorjuun haaste. Samoin suuri hirvituhoriski ohjaa usein käyttämään metsityksessä kasvupaikalle sopimatonta puulajia. Tämän seurauksena kuusen osuus on kasvanut. Tästä taas seuraa muiden metsätuhoriskien kasvaminen sekä metsän monimuotoisuuden kärsiminen. Metsänkäyttöilmoitusten valossa poiminta- ja pienaukkohakkuut ovat vielä vähäiset. Niiden osuus hakkuaaikomusten pinta-alasta on viime vuosina ollut noin 2 prosenttia.

Menneellä viisivuotiskaudella taimikonhoitoa on tehty runsaat 6 000 hehtaaria vuodessa (Luke VMI12). Taimikoiden metsänhoidollinen tila on jonkin verran parantunut, mutta ongelmana on edelleen hoitovaje. Metsänhoidollisesti hyvälaatuisten pienten taimikoiden osuus on 60 prosenttia, mutta hyvälaatuisten varttuneiden taimikoiden osuus vain 37 prosenttia. Oikea-aikaisen varhaisperkauksen puute on johtanut hyvinkin perustettujen taimikoiden laatutappioihin ja pahimmassa tapauksessa pääpuulajin vaihtumiseen. Ensiharvennuksia on tehty noin 6 000 hehtaaria vuodessa (Luke VMI12), mikä on liian vähän, koska nuorten kasvatusmetsien hyvälaatuisten metsiköiden osuus on vain 24 prosenttia.

Kemera-varojen käyttösuunnitelma Uudellamaalla

Taulukko 1 Uudenmaan metsäohjelman Kemera-varojen käyttösuunnitelma 2021-2025

Maakunta	Taimikon varhaishoito, ha/v	Nuoren metsän hoito, ha/v	Yhteensä, ha/v	Suometsän hoito, ha/v	Metsätien perusparannus, km/v	Metsätien rakentaminen, km/v	Terveyslannoitus, ha/v	Metsitys, ha/v
Uusimaa	2 000	3 400	5 400	300	20	5	200	

Uudellamaalla hakkuiden määrä on pysytellyt varsin tasaisena, reilussa kolmessa miljoonassa kuutiometrissä vuodessa. Se on hiukan suurimman ylläpidettävän hakkuutason alapuolella. Puumarkkinoiden kysynnän ja markkinatilanteiden vaihtelut vaikuttavat eniten toteutuneisiin hakkuumääriin.

Ohjelma ei esitä hakkuutavoitteita. Hakkuiden määrää ja hakkuutapoja, kehitysluokkajakauman muutoksia sekä puustonkasvun tunnuslukuja seurataan aktiivisesti ohjelmakaudella, ja havaintojen ja analyysien perusteella ohjelman toimenpiteisiin tehdään tarvittaessa päivityksiä. Tärkein seurattava asia ovat ensiharvennushakkuut. VMI12:ssa esiin nousseita harvennusrästejä pyritään purkamaan tehostetusti.

Hakkuut hakkuutavoittain, Uusimaa

kuva 3 Hakkuut hakkuutavoittain Uudellamaalla vuosina 2015-2018

Puuperäisen bioenergian käyttö on Uudellamaalla ollut vuositasolla yhteensä noin 1,3 milj. m³. Tästä puolet on ollut metsäperäistä ja toinen puoli teollisuuden sivuvirroista syntynyttä erityyppistä jaetta. Metsäenergiamassojen virrat eivät noudattele maakunnan rajoja vaan tuontia Uudenmaan alueelle on maakunnan ulkopuolelta kotimaasta sekä kasvavia määriä ulkomailta. Uudenmaan oma tekninen metsäenergiapotentiaali on noin 900 000 m³/v. Maakunnassa ollaan siirtymässä nopealla aikataululla pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja korvaavana polttoaineena lämpölaitoksilla tulee olemaan puuperäiset polttoaineet. Kokonaiskäyttömäärät tulevat lähes kolminkertaistumaan nykyisistä määristä. Maakunnan oma potentiaali riittää korvaamaan vain pienen osan tästä kasvavasta tarpeesta. Voimakkaasti kasvava puuperäisen bioenergian käyttö lisää logistisia haasteita mutta toisaalta synnyttää myös merkittävää taloudellista toimeliaisuutta ja lisäarvoa.

VISIO 2025: Uudellamaalla lisätään oikea-aikaista ja optimaalisesti kohdennettua metsänhoitoa kasvun lisäämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi. Samalla otetaan aktiivisesti huomioon kehitettävien toimenpiteiden vaikutukset metsäluonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun ja ennalta ehkäistään aiheutuvia haittoja. Metsänomistajille suunnatut kannustejärjestelmät ovat täydessä käytössä ja tukevat kestävä ja resurssitehokasta metsän- ja luonnonhoitoa.

Tavoite:

Taloustmetsien kasvua ja terveyttä voidaan jaksollisessa kasvatuksessa edistää uudistamalla uudistuskypsät metsät ajoissa. Päätehakkuukohteiden ripeä uudistaminen lisää puuston kasvua ja hiilensidontaa metsiin, sekä vähentää varhaishoiton tarvetta metsässä. Uudistamisessa käytetään kasvupaikalle sopivaa maanmuokkausta, oikeaa puulajia sekä viljelyssä jalostettua siemen- ja taimimateriaalia. Luontaista uudistamista suositaan silloin, kun edellytykset ovat olemassa. Maanmuokkauksen myönteinen vaikutus puuston kasvuun vaikuttaa vuosikymmeniä, joten muokkaus lisää merkittävästi metsien hiilinielua ajan kuluessa.

Toimenpiteet:

8. Lisätään metsien kasvua
 - Toteutetaan taimikon perustamis- ja varhaishoitotyöt ripeästi
 - Vajaatuottoiset alueet metsitetään tuottaviksi
 - Metsänviljelyssä suositaan jalostettuja siemen- ja taimimateriaaleja
 - Terveys- ja kasvatuslannoitusten määrää lisätään Uudellamaalla
 - Riistanhoidollisin toimenpitein pidetään hirvi- ja kauriskannat riittävän alhaisella tasolla
 - Selvitetään hirvituhoriskin todelliset vaikutukset uudistuspuulajin valintaan

Seuranta: kehitysluokkajakauma, hakkuumäärät, hakkuutavat, uudistamis-pinta-alat

Tavoite:

Metsänhoidon kustannusten nousu suhteessa puun kantohintaan olisi saatava pysähtymään, jotta metsänomistajien kiinnostus metsien hoitoon lisääntyisi. Hakkuiden ja hoitotöiden oikea-aikaisella kohdentamisella ja ajantasaista metsävaratietoa hyödyntämällä voidaan aikaansaada merkittäviä kustannussäästöjä.

Toimenpiteet:

9. Uudenmaan kestävästi ylläpidettävissä olevat hakkuumahdollisuudet hyödynnetään ja hoitotöiden kustannukset optimoidaan
 - Paikkatieto valjastetaan tukemaan ympärivuotisen puunkorjuun ja metsänhoitotöiden suunnittelua (mm. korjuukelpoisuuskartat yleiseen käyttöön)
 - Metsien käsittelymenetelmiä monipuolistetaan varsinkin turvemaidella

Tavoite:

Uudellamaalla lisätään oikea-aikaista varhaisperkausta, taimikonharvennusta ja ensiharvennusta. Taimikonhoidolla voidaan vaikuttaa puulajisuhteisiin ja nopeuttaa kasvatettavan puuston järeytymistä. Siten ainespuun käyttömahdollisuudet pitkäkestoisten tuotteiden valmistamiseen lisääntyvät. Oikeaan aikaan suoritettu työ on myös nopeampaa ja edullisempaa, joten metsätalouden kannattavuus paranee. Tulevalla viisivuotiskaudella taimikonhoidon tarve on Luke VMI 12 mukaan yli 55 000 hehtaaria, josta kiireellistä työtä on yli 20 000 hehtaaria. Tulevalla viisivuotiskaudella ensiharvennusten tarve on lähes 60 000 hehtaaria, joista kiireellisiä yli 20 000 hehtaaria. Hoito- ja hakkuurästejä saadaan vähennettyä.

Toimenpiteet:

10. Taimikot hoidetaan kuntoon
 - Kannustejärjestelmien tuet hyödynnetään täysimääräisesti
 - Koulutus ja neuvonta

Seuranta: Kemera-varojen käytön aktiivinen seuranta

11. Kampanjoidaan taimikonhoidon myönteisistä vaikutuksista puuntuotannon kannattavuuteen ja hiilensidontaan
12. Parannetaan taimikoiden metsänhoidollista laatua
 - Monimuotoisuus, ilmastokestävyys sekä riistaelinympäristöt huomioidaan taimikonhoidossa
 - Tiedottaminen, koulutus ja työnlaadun seuranta
13. Uudellamaalla pidetään erityinen huoli toteuttavan portaan ammatillisesta osaamisesta
 - Koulutus

Seuranta: koulutuksiin osallistuvien lukumäärä**Metsätila- ja omistusrakenne**

Resurssitehokkaan ja kestävä metsänhoidon edellytyksenä on aktiivinen, kestävä ja monipuolinen metsätalouden harjoittaminen. Metsätilat ovat niitä yksiköitä, joissa metsiä käytetään ja joiden omistajat tekevät metsien käyttöä koskevat päätökset. Metsätila- ja omistusrakenteen toimivuus on metsätalousyrittäjyyden perusedellytys.

Tavoitteet:

Yli 50 ha:n suuruisten yksityisten metsänomistusten ja yhteismetsien pinta-alaosuus (%) kaikista yksityismetsistä kasvaa **Tavoite v.2025 56%** (vrt. v.2019 52,79%)

- Yhteismetsien kokonaismaapinta-ala kasvaa
- Metsänomistajien keski-ikä ei nouse v.2019 → v.2025 **Tavoite v.2025 57v.**
(vrt. v.2019 57v.)

- Ajoissa tehtäviä metsänomistuksen sukupolvenvaihdoksia edistetään
- Kuolinpesien metsäpinta-alaosuus alenee v.2019 → v.2025 **Tavoite v.2025 6,39%** (vrt. v.2019 7,39%)
- Verotusyhtymien pinta-alaosuus ei kasva ja kuolinpesäomistusten osuus vähenee
- Kuolinpesien jakamiselle ja ositukselle saadaan lainsäädäntöön määräaika

Toimenpiteet:

14. Tehokas vuorovaikutus ja viestintä, joilla välitetään metsänomistajille tietoa kestävästä ratkaisusta metsätilarakennetta ja metsänomistusrakennetta koskevissa päätöksissä
15. Päätöksenteon tukena käytetään ajan tasalla olevaa metsävaratietoa.
16. EU-rahoitteinen hanke, jossa Uudenmaan metsätila- ja omistusrakenne kehittämiskohteena

Kaavoitus

Maakuntakaavat ja detaljikaavat (asemakaavat ja rantakaavat) vaikuttavat metsätalouteen. Kaavoituksen todelliset vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen jäävät usein selvittämättä. Kaavaratkaisut voivat vaikuttaa metsätalouden harjoittamiseen merkittävästi. Metsänhoidon tila voi laskea ja metsien hiilensidonnassa kestävyys ja hiilen varastointikyky pitkällä aikajänteellä voivat vaarantua kun metsänhoitotoimenpiteitä rajoitetaan. Rakentamiseen ja infraan osoitetut alueet kasvattavat metsäkadon määrää.

Viranomaisten, maakunnan liiton, maanomistajien ja kuntien välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta lisäämällä laajennetaan eri osapuolten yhteisymmärrystä metsätalouden harjoittamisen mahdollisuuksista, ekologiset ja sosiaaliset tavoitteet samalla huomioiden. Samalla tiedostetaan, mikä on eri metsähoitotoimenpiteiden merkitys hiilensidonnalle, metsätalouden kannattavuudelle ja metsänomistamiselle.

Tavoitteet:

- Kehitetään ja lisätään metsäsektorin, metsänomistajien, maankäytön suunnittelijoiden ja kuntien välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kaavaprosessissa ja sen jälkeen
- Kannustetaan ja edesautetaan kuntia sujuvoittamaan maisematyölupakäytäntöjä alueilla, joilla vaaditaan maisematyölupaa puunkaatoon
- Edistetään kaavojen metsätalousvaikutusten arviointia ja kehitetään ratkaisuja vaikutusten arviointiin.
- Lisätään maanomistajien ymmärrystä kaavoituksesta, kaavamerkinnöistä ja kaavoitukseen osallistumisesta.

Toimenpiteet:

17. Kehitetään kaavoituksen metsätalousvaikutusten arviointia sekä arviointimenetelmiä yhteistyöhankkeena. Järjestetään kuntavierailuja, joissa keskustellaan metsätaloudesta ja kaavoituksesta
18. Koulutus, yhteistyö, vuorovaikutus ja viestintä

5.4 Talousmetsien luonnonhoito ja metsäluonnon monimuotoisuus

Luonnonhoito on osa jokapäiväistä metsänhoitoa

VISIO 2025: Uudellamaalla luonnonhoidon osaamisen taso on korkea. Niin metsäammattilaiset kuin alueen metsänomistajat tietävät luonnonhoidosta ja toteuttavat aktiivisesti käytännön luonnonhoitotoimia. Uudenmaan yksityismetsien hakkuissa, uudistamisissa ja kunnostusojituksissa otetaan hyvin huomioon luontokohteet, säästöpuut, lahoppuut, riistaelinympäristöt ja vesiensuojeluasiat. Metsien ekologinen laatu ja vesienhoidon tilanne kohenevat.

Tavoitteet v. 2025 (keskiarvo 2021-2024)

Lähtötilanne (keskiarvo 2016-2018)

Tarkastettujen luontokohteiden määrä ja pinta-ala

- ei tavoitetta, seurataan (luontolaatutarkastukset) 7 kpl ja 1,5 ha

Luontokohteiden säilyminen hakkuissa

- 95 % (luontolaatutarkastukset) 84,7 %

Säästöpuuston laatu hakkuissa

- ei tavoitetta, seurataan (luontolaatutarkastukset)

Säästöpuuston määrä ja arvo hakkuissa

- 10 m³/ha (luontolaatutarkastukset) 5,2 m³/ha
- 15 kpl/ha (luontolaatutarkastukset) 12,3 kpl/ha
- 152,1 €/ha

Vesiensuojelun laatu puun korjuussa

- Erinomainen tai hyvä: 100 % Erinomainen tai hyvä: 100 %

Vesiensuojelun laatu maanmuokkauksessa

- Erinomainen tai hyvä: 100 % Erinomainen tai hyvä: 100 %

Kuolleen puuston kokonaismäärä

- 7 m³/ha (VMI) 6,1 m³/ha (VMI12)

Riistatiheikköjen määrä metsänhoitotoimenpiteissä

- 2 kpl/ha tai 1 % pinta-alasta -----

Luonnonhoidon tarkistuslistan käyttö

- Käytössä 70 %:ssa tilatuista toimenpiteistä -----

Toimenpiteet:

19. Luonnonhoidon osaamiskoe järjestetään Uudellamaalla vähintään kerran vuodessa
20. Koulutuspäiviä järjestetään vuosittain alueen toimijoille. Esiin nostettavia teemoja ovat esim. arkiuonnonhoito, vesiensuojelu, riistametsänhoito ja paikkatietotyökalut
21. Metsänomistajille järjestetään maastoretkiä luonnonhoitoteemalla ainakin kerran vuodessa
22. Luonnonhoidosta ja vesiensuojelusta keskustellaan tiimipalavereissa yms.
23. Metsänomistajien neuvonnassa sekä ammatti- ja jäsenlehdissä nostetaan luonnonhoidon asiat esille

Vapaaehtoinen metsien suojele lisääntyy

VISIO 2025: Uudenmaan metsänomistajat ja metsäalan toimijat tunnistavat vapaaehtoisen suojelun korvausta vastaan yhtenä metsänkäsitteilyn vaihtoehtona; tiedostamalla suojelun tuomia mahdollisuuksia, rahoituskelpoisia kohteita sekä erilaisia määräaikaisia ja pysyviä sopimusvaihtoehtoja. Uudellamaalla on käytössä ympäristötukisopimusten tekemiseen kysynnän mukainen budjetti. Metsäalan toimijat auttavat metsänomistajia hakemusten kanssa. METSO-ohjelman (2008-2025) suojelutavoitteet saavutetaan Uudellamaalla ja myös Helmi-ohjelman kautta toteutetaan vapaaehtoista suojeleä.

Tavoitteet

Lähtötilanne

Ympäristötukibudjetti (Kemera) **700 000 €/v**

Määräaikaiset ympäristötukisopimukset

2021-2025 yht. 850 ha = **170 ha/v**

2016-2019 328 ha

METSO-toteutus (määräaikainen + pysyvä suojele), Uusimaa

2008-2025: 8 310 ha

2008-2019: 4 370 ha

Toimenpiteet:

24. Vapaaehtoisesta suojelesta kerrotaan metsänomistajille neuvonnassa, ammatti- ja jäsenlehdissä, tapahtumissa jne.
25. Viestintäkampanja

26. Koulutusta järjestetään säännöllisesti niin, että alueen toimijat osaavat tunnistaa suojeluun sopivia kohteita, kertoa suojelusopimusvaihtoehdoista, laatia ympäristötukihakemuksia sekä välittää kohteita ELY-keskukselle

Luonnonhoidon suunnittelu- ja toteutusmäärät kasvavat

Luonnonhoidon tavoitteena on parantaa metsäelinympäristöjen ja uhanalaisten lajien suojelun tasoa. Metsänomistajille on tarjolla runsaasti vaihtoehtoisia menetelmiä luoda ja säilyttää ainutlaatuisia ympäristöjä omassa metsässään.

VISIO 2025: Kemera-rahoitteiset luonnonhoitohankkeet toteutetaan vuosittain suunnitellusti. Uudellamaalla luonnonhoitohankkeisiin on käytettävissä kysynnän mukainen budjetti. Helmi-ohjelman tuomat uudet mahdollisuudet toteuttaa luonnonhoidollisia töitä hyödynnetään Uudellamaalla täysimääräisesti. Luonnonhoitotöitä toteutetaan myös kehittämishankkeiden avulla. Vesiensuojelun osalta korostetaan suojavyöhykkeiden merkitystä vesien laadun sekä varjostuksen kannalta. Vesiensuojelutoimiin panostetaan erityisesti siellä, missä vesistöt ovat vielä hyvässä tai erinomaisessa tilassa, unohtamatta suinkaan metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen korjaamista. Elinympäristöjen ennallistamiseen halutaan etenkin lehdot, korvet sekä pienvedet kuten purot, lähteet ja lammet. Uudellamaalla lisätään aktiivisesti kulotusta.

Tavoitteet 2021-2025

Lähtötilanne (2016-2019)

Tuki metsäluonnon hoitohankkeisiin (Kemera)

- 60 000 €/v

Kemera- luonnonhoitohankkeet, elinympäristöjen ennallistamiset

- 4 kpl/v ja 20 ha/v 1 kpl ja 5,4

Kemera- luonnonhoitohankkeet, vesienhoitohankkeet

- 2 kpl/v 0 kpl

Kulotuksien määrä

- seurataan

Toimenpiteet:

27. Käytettävissä olevat Kemera-luonnonhoitovarot sidotaan hankkeisiin. Metsäkeskus suunnittelee luonnonhoitohankkeita ja vie suunnitelmat hankehakuihin. Osaavat toimijat toteuttavat hankkeet
28. Uudenmaan toimijat osallistuvat aktiivisesti kehittämishankkeisiin ja Helmi-rahoituksen kohdentamiseen kustannustehokkaasti ekologisten hyötyjen kannalta

29. AMO-kauden aikana alueelle yritetään saada ainakin yksi kehittämishanke teemalla vesienhoito ja yksi teemalla ennallistaminen
30. Viestintä, koulutus ja neuvonta
31. Yhteistyö ja vuorovaikutus
32. Hyödynnetään käytettävissä olevaa luonto- ja metsävaratietoa töiden ja toimenpiteiden suunnittelussa

5.5 Ilmastokestävä metsätalous

Hiilensidonnan kannalta metsien ikärakenne Uudellamaalla on melko hyvä. Eniten kasvavien metsien, eli varttuneiden kasvatusmetsien, osuus on yli 40 prosenttia pinta-alasta. Uudistuskypsiä metsiä on 15 prosenttia. Metsien kasvihuonekaasujen nettopäästö on vuosina 2016-2025 hyvin lähellä metsien hiilensidontakapasiteettia, mikäli hakkuumäärä pysyy vuosien 2016-2018 tasolla ja tilanne on lähes sama myös suurimmalla ylläpidettävissä olevalla hakkuumäärällä. Myöhemmin metsät toimivat nykytason hakkuilla niukasti hiilinieluna.

Lähitulevaisuudessa suurimpia ilmaston lämpenemisestä ja sääolojen äärevöitymisestä johtuvia tuhoriskejä ovat kirjanpainajatuhot, juurikäpätuhot, lumi- ja tuulituhot sekä osittain myös hirvieläintuhot. Puulajeista etenkin kuusen tuhoriskin katsotaan kasvavan. Uudenmaan taimikoista yli puolet on kuusikoita, lehtipuutaimikoita on sen sijaan niukasti. Lehtipuustoa lisäämällä metsien selviytymiskykyä voidaan parantaa. Metsäkeskuksen tekemien kantokäsittelyn laatutarkastusten mukaan hyvään torjuntatulokseen on päästy vain noin 80 prosentilla kohteista.

Oikea-aikainen metsänhoito, jalostetun viljelymateriaalin käyttö sekä puuttomien alueiden metsitys lisäävät hiilensidontaa ja hiilinielua vuosikymmenien kuluttua. Rakentamisen ja muun maankäytön alle menetettyä metsäpinta-alaa voidaan kompensoida metsityksin. Hakkuiden vähentäminen lisää välittömästi metsien hiilinielua, mutta vuosikymmenien kuluttua hakkuiden rajoittamisella voi olla negatiivinen vaikutus hiilitaseeseen.

Hiilinielu

Metsä on hiilinielu, kun siihen sitoutuu ilmakehästä enemmän hiiltä kuin sieltä vapautuu. Puuston hiilinielu muodostuu siitä hiilestä, jolla puusto rakentaa kasvavaa biomassaa. Puuston hiilinielu on sitä suurempi, mitä enemmän puusto tuottaa biomassaa. Myös maaperä on hiilinielu silloin kun sen orgaanisen aineen määrä kasvaa.

Hiilen lähde

Hiilen lähde on nielulle käännteinen ilmiö. Puusto voi olla hiilen lähde, jos elävän biomassan määrä vähenee esimerkiksi tuhon seurauksena ja hiilidioksidia vapautuu ilmakehään, kun kuolleet osat hajoavat. Maaperä on hiilen lähde, jos sen orgaanisen aineen hajoamisesta vapautuu enemmän hiiltä kuin mitä maahan tulee karikkeen muodossa.

Hiilivarasto

Metsässä on kaksi merkittävää hiilivarastoa: puusto ja maaperä. Puustobiomassan kuiva-aineesta noin puolet on hiiltä eli varasto on sitä suurempi mitä enemmän metsässä on puustobiomassaa. Myös maan orgaanisen aineen kuiva-aineesta noin puolet on hiiltä.

Hiilitase

Hiilitase on metsään tulevien ja sieltä lähtevien hiilivirtojen erotus. Suurin metsään tuleva hiilivirta on puuston ja muun kasvillisuuden ilmakehästä yhteyttämä hiili. Suurimmat metsästä lähtevät hiilivirrat ovat puuston hengitys, karikkeen ja vanhemman maan orgaanisen aineen hajotus sekä hakkuissa poistettava biomassa.

Kasvihuonekaasujen päästöt ja nielut milj. CO₂ ekvivalenttitonnia/v

Uudenmaan maakunnan alueella 2016-2045 Luke (NT=suurin nettotulo, SY=suurin ylläpidettävä hakkuukertymä, TH=toteutunut hakkuukertymä)

Positiivinen arvo = päästö, negatiivinen arvo = nielu

Kuva 4 Kasvihuonekaasupäästöt eri hakkuuskenaarioissa

VISIO 2025: Uudenmaan metsät ovat hoidettuja ja hyvässä kasvukunnossa taaten näin maksimaalisen hiilen sidonnan ja varastoinnin. Metsäkato maakunnassa on pienempi kuin nyt, alle 1000 ha/v. Sekametsien osuus kokonaispuustosta on kasvanut nykyisestä. Kestävästi saatava metsäbioenergia hyödynnetään maakunnan omissa laitoksissa ja polttoprosessissa syntyvä tuhka palautetaan metsiin lannoitteena. Rakentamisessa suositetaan puuta ja pitkäkestoisia puuperäisiä uusia tuotteita kehitetään samalla niiden käyttöä edistäen. Metsätuhoriskit tiedostetaan ja valmiudet sekä työkalut tuhojen minimointiin ovat olemassa. Eri tahojen laatimat ilmasto-ohjelmat keskustelevat keskenään.

Tavoite:

Lisätään tietämystä hiilivarastojen ja hiilensidonnan kehittymisestä metsissä, sekä metsien ja metsänhoidon vaikutuksista ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Hyödynnetään metsän kasvua lisääviä menetelmiä paremmin

Toimenpiteet:

33. Kannustetaan ja koulutetaan hiililaskurien käyttöön
34. Oikea-aikaiset metsänhoitotyöt, jalostetun viljelymateriaalin käyttö ja nopeat uudistamisketjut ovat viljelyn valtamenetelmä
35. Koulutus, neuvonta ja viestintä em. aiheista

Tavoite:

Tavoitteena on metsäkadon vähentäminen ja metsäpinta-alan kasvattaminen, mm. puuttomia alueita metsittämällä. Metsityksessä valitaan aina parhaiten kasvupaikalle sopivat puulajit ja käytetään korkealaatuisia jalostettuja viljelymateriaaleja. Metsäkadon aiheuttajia selvitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Toimenpide:

36. Käynnistetään metsitysohjelma, jolla kartoitetaan maakunnan potentiaaliset metsitettäväksi kelpaavat, nyt metsätalouskäytön ulkopuolella olevat alueet ja aloitetaan niiden metsittäminen (kohteille määritellään selkeät kriteerit)

Tavoite:

Tuho-riskiä saadaan pienennettyä suosimalla sekametsiä ja kasvattamalla kuusta vain sille sopivilla kasvupaikoilla. Kuorellisen havupuutavaran riskit tiedostetaan nykyistä paremmin. Metsänhoidollisilla toimilla lisätään hiilen sidontaa. Tietämystä kartuttamalla voidaan valita ilmastokestäviä metsänkäsitteilymenetelmiä ja myös siten parantaa riskienhallintaa. Ilmastonmuutoksen hillitsemisen keinoissa on hiilensidontaan sekä nopeasti että pidemmällä aikavälillä vaikuttavia toimenpiteitä. Metsänhoidolla voidaan vaikuttaa nopeasti hiilivarastoihin ja -nieluihin eli puustopääomaan, puuston kasvuun, laatuun ja kokoon.

Toimenpiteet:

37. Metsänhoitoon innostava ja aktivoiva koulutus ja neuvonta
38. Tarpeellisten juurikäävän torjuntatöiden laatuseuranta
39. Metsätuhojen ja tuholaiskantojen seurantaan ja tuhotiedotukseen on käytettävissä ajanmukaiset työkalut
40. Tuhoriskien minimointi esimerkiksi puuston kasvatukselle haitallisen riistakannan säätelyllä. Metsävaratiedoista haetaan mahdollisia tuhoriskialueita (mänty-/koivuvaltaiset taimikot ja nuoret metsät) ja riistakantatiedoista haetaan riistakannan koko. Tietoja yhdistämällä osataan metsästys suunnata näille riskialueille

Tavoite:

Puulla korvataan fossiilisia polttoaineita ja uusiutumattomia raaka-aineita. Nopeasti hiilinielua lisäävä toimenpide on metsien lannoitus. Poltossa syntyvää tuhkaa jatkojalostetaan esimerkiksi metsissä käytettäväksi tuhkalannoitteeksi.

Toimenpide:

41. Kehittämishanke, jonka avulla prosessi ” metsä-haketus-kuljetus-poltto-tuhka-tuhkalannoite-kuljetus-lannoitus” mallinnetaan toimivaksi ja taloudellisesti kannattavaksi kiertotalouden prosessiksi, niin materiaalien käytön kuin logistiikan osalta

Tavoite:

Parannetaan valmiuksia sopeutua ilmastonmuutokseen

Toimenpide:

42. Otetaan turvemailla peitteiset metsänkäsittelymenetelmät laajemmin käyttöön
43. Tehostetaan vesiensuojelumenetelmien käyttöä
44. Koulutus, neuvonta, viestintä em. aihealueista

5.6 Metsätiet ja metsien saavutettavuus

Yksityisteillä on suuri rooli maakunnan palveluja ja logistisia toimintoja järjesteltäessä. Toimiva liikenneinfra myös alemmilla tieluokilla tarkoittaa mahdollisuutta järjestää huoltovarmuuteen, turvallisuuteen julkisiin palveluihin, väestöön ja elinvoimaisuuteen sekä elinkeinoelämään liittyvät toiminnot riittävän korkealuokkaisesti.

Korkeatasoinen metsätieverkosto mahdollistaa kaikkien metsän hyödykkeiden taloudellisesti kannattavan käytön sekä parantaa laajemminkin elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä. Sosiaalisesta näkökulmasta tarkastellen tieverkoston ylläpito ja rakentaminen tarkoittavat positiivisia työllisyysvaikutuksia sekä metsien luonto- ja virkistysarvojen tarjoamista kaikkien ulottuville. Ekologisten vaikutusten tarkastelussa olennaista on huomioida metsäteiden rakennus- ja perusparannustoimenpiteiden vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin ja -ympäristöihin sekä vesitalouteen. Lisäksi aiheutuvat haitat pyritään minimoimaan.

Metsätiestön kunnan osalta tilanne Uudellamaalla on huolestuttava. Niin uusien metsäteiden rakentamisen kuin perusparannustenkin työmäärät ovat olleet laskusuunnassa koko edellisen ohjelmakauden ajan. Viimeisin seurantatieto vuodelta 2018 kertoo, että tavoitellusta 40 km kokonaistavoitteesta toteutui vain 5 km. Kemera-tukea olisi ollut käytettävissä, mutta niin kysyntä kuin hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen tekijät puuttuivat.

Metsäbioenergian käytön huomattava lisääntyminen, suuret volyymit, toiminnan ympärivuotisuus, kelirikkokauden pidentyminen sekä kuljetuskaluston järetyminen asettavat entistä suurempia vaatimuksia tieverkoston käytettävyydelle Uudellamaalla.

2019 vuoden lopulla tehty pienimuotoinen metsätiestön kuntokartoitus kertoi, että yli puolet metsätiestöstä Uudellamaalla oli kunnoltaan kohtalaista tai huonoa.

VISIO 2025: Puu saadaan liikkeelle ja väyläverkosto on kaikilta osin laadukas ja toimiva.

Maakunnan kuljetusverkoston palvelutasoa ylläpidetään ja kehitetään ammattimaisesti.

Tavoite:

Paikkatietoa ja tiedonkeruujärjestelmiä mahdollisimman tehokkaasti hyödyntäen haetaan ja löydetään tiestön kunnossapidon tai tiekuntien toiminnan hallinnoinnin pullonkaulat maakunnan kuljetusverkostosta

Toimenpide:

45. Kehittämishanke, jonka avulla tehdään:

-Tieverkoston kuntokartoitus (esim. Metsään Tie- tai vastaavalla digitaalisella sovelluksella, kuntoluokitus ja havainnot), soveltuvin osin kartoitetaan myös siltaverkoston kuntoa

Tavoite:

Yksityisteiden kunnossapitoa ja tiekuntien hallintoa kehitetään ammattimaisempaan suuntaan

Toimenpide:

46. Tiekuntien aktivointi tiedottamisen ja viestinnän keinoin (ks. edellä kehittämishanke) sekä metsätieosaajien koulutus teiden laadukkaaseen suunnitteluun, rakentamiseen, kunnossapitoon ja tieisännöintiin

Tavoite:

Tukijärjestelmiä (Kemera, tuleva metsätalouden kannustinjärjestelmä) kehitetään ja maakunnan resursseista pidetään huoli

Toimenpiteet:

47. Tiedotetaan käytettävissä olevista tuista
48. Tuetaan prosessien kehittämistä sujuvammaksi
49. Edunvalvonta omalla alueella, alueelta edustaja mukaan valmisteleviin työryhmiin
50. Pidetään huoli, että tukitaso säilyy ainakin nykyisellä tasolla ja suunnittelu- ja toteutusresursseja lisätään ja kehitetään

Seuranta: Kemera -tavoite/toteutus, eurot ja kilometrit

Tavoite:

Rataverkon kehittämiseen kiinnitetään riittävä huomio. Tehokas ja toimiva raideliikenne vähentää päästöjä ja alentaa kustannuksia. Jos maakunnan lämpölaitosten lisääntyvä metsäpolttoaineen tarve tyydytetään kotimaisella polttoaineella, tarkoittaa se merkittäviä massojen kuljetuksia pohjoisempaa Suomesta, jopa Kainuun korkeudelta saakka. Näillä kuljetusäisyyksillä ja volyymeilla rautatiekuljetukset ovat taloudellisesti ainoa järkevä kuljetusmuoto.

Toimenpiteet:

51. Terminaalikapasiteettia tulee Uudenmaan alueella kasvattaa, etenkin liikenteen solmukohtat ovat potentiaalisia kehittämiskohteita
52. Uudenmaan alueella raakapuun ja metsäbiomassojen lastaus- ja käsittelypaikkojen todellinen tarve selvitetään ja metsäsektorin tarpeet saadaan riittävän painokkaasti mukaan Väylän kehittämisohjelmaan
53. Osallistutaan aktiivisesti kehittämisyhteistyöhön

Tavoite:

Ollaan aktiivisesti mukana kehittämässä logistiikkaan liittyvän kiertotalousajattelun tuotteita ja palveluja

Toimenpide:

54. Kehittämishanke, jonka avulla selvitetään metsäbiomassan poltossa syntyvän tuhkan hyödyntämismahdollisuuksia alueella esim. tienrakennuksen ja metsälannoitteiden raaka-aineena. (vrt. toimenpide 41)

5.7 Uudet puupohjaiset tuotteet

Kansalliseen metsästrategiaan on kirjattu tavoite tukea ja vauhdittaa uusien biomassapohjaisten ratkaisujen kehittämistä sekä erityisesti puun käytön lisäämistä puurakentamisessa ja massiivipuutuotteissa.

Puurakentamisen lisääminen ja vauhdittaminen tarjoavat erityisesti Uudellamaalla paljon mahdollisuuksia tulevana vuosina.

Maakunnassa on toteutettu tai toteutumassa erityyppisiä puurakentamisen kohteita. Esimerkiksi pientalorakentamisen erityiskohteita, kuten muistiystävällistä rakentamista tai perinnerakentamista, kunnan ja rakentajien yhteisenä kehittämishankkeena, tai, kaupunkialueiden toimisto- ja asuinkerrostalokohteita, joissa kaupunki, yritykset ja suuret rakennus- ja metsäalan toimijat yhdessä toteuttavat hankkeita.

Uudis- ja korjausrakentamisen tarve Uudenmaan alueella tulee lähivuosina jatkumaan kiivaana positiivisen muuttovirran vuoksi.

Maan hallitus on myös ilmaissut tahtonsa kaksinkertaistaa puun käyttö rakentamisessa seuraavan neljän vuoden aikana. Suurimmat mahdollisuudet nähdään puukerrostalojen rakentamisessa. Suunnitteilla on merkittäviä uusia tukimuotoja, esimerkiksi uusia rahoituksen työkaluja, vauhdittamaan tätä kehitystä.

Puurakentamisen positiiviset ilmasto-, terveys- ja työllisyysvaikutukset, energiatehokkuus ja toisaalta ympäristötietoiset asiakkaat tarjoavat hyvän viitekehyksen kehittää uusia rakentamisen menetelmiä ja toimintatapoja Uudellamaalla. Näistä menetelmistä voi kehittyä myös menestyviä vientituotteita.

VISIO 2025: Puurakentaminen niin kerros- kuin pientalokohteissa on Uudellamaalla lisääntynyt merkittävästi. Uusia kohteiden toteutustapoja kehitetään yhteistyössä toimijoiden ja viranomaisten kanssa. Rakentamista ohjaavaa lainsäädäntöä ja rakentamismääräyksiä ja -käytäntöjä on kehitetty sujuvammiksi ja puurakentamisen erityisominaisuuksia huomioivammaksi.

Tavoite:

Uudellamaalla on yhteistyössä laadittu kokonaisvaltainen puurakentamisen ohjelma, joka sisältää asuinrakentamisen lisäksi myös esimerkiksi liikenneinfraan liittyvän puurakentamisen.

Toimenpide:

55. Uudellamaalla perustetaan foorumi, joka laatii pitkän aikavälin käsikirjoituksen puurakentamisen edistämiseksi maakunnassa. Mukaan kutsutaan maakunnan kaupunkien ja kuntien edustajat, toimialan merkittävät edustajat, viranomaistahot, maakunnan liitto sekä tarvittava määrä alan tutkimuksen edustajia. Foorumi linkittää maakunnan kaikki rakentamiseen liittyvät alueelliset ohjelmat.

Tavoite:

Erityyppisiä, skaalautuvia esimerkkikohteita on suunnitteilla ja rakennettu. Elinkaari-, ympäristö- ja kiertotalousajattelu tiedostetaan rakennuskohteita käynnistettäessä.

Toimenpide:

56. Laajapohjainen, alueellinen kehittämishanke, joka verkottaa toimijoita, tiedottaa ja viestii päätöksentekijöille puurakentamisen mahdollisuuksista ja selvittää viranomaistahojen kanssa yhteistyössä rakentamismääräysten aikaansaamia haasteita.

Seuranta: Uudet aloitetut puurakentamiskohteet

Tavoite:

Puurakentamisen ilmastovaikutuksia Uudellamaalla selvitetään kuntatason tarkkuudella. Selvityksessä tarkastellaan maankäytön suunnittelun näkökulmasta metsämaan siirtymää metsätaloustaloudesta rakentamiseen ja muuhun maankäyttöön (metsäkato) sekä toisaalta puurakentamisen hiilensidontavaikutuksia.

Toimenpide:

57. Kehittämishanke

5.8 Luontomatkailu, luonnontuoteala ja luontoon perustuvat muut palvelut

Valtakunnallisesti on arvioitu, että noin neljännes kaikesta Suomessa tehtävästä matkailusta voitaisiin luokitella luontomatkailuksi. Kotimaisen matkailijan ohella ulkomaalaiset matkailijat ovat kiinnostuneet kokemaan suomalaisen luonnon. Puhdas suomalainen luonto virkistää mieltä, vähentää stressiä ja auttaa monella tapaa ylläpitämään niin henkistä kuin fyysistä kuntoa.

Uudellamaalla asuu noin 1,7 miljoonaa ihmistä. Vuonna 2019 Uudellamaalla tilastoiin kaikkiaan noin 7 miljoonaa matkailijoiden yöpymistä. Kaikista Suomessa tilastoiduista ulkomaalaisten matkailijoiden yöpymisistä 46 prosenttia rekisteröitiin Uudellamaalla. Matkailijamäärät kasvoivat maakunnassa noin 7 prosenttia vuodesta 2018. Matkailussa, ja luontomatkailussa erityisesti, piilee Uudellamaalla erittäin suuri potentiaali.

Metsien monipuolinen hyödyntäminen, luonnontuotteiden sekä palvelujen tuottaminen ja tarjonta kiinnostavat metsänomistajia ja toimijoita osana metsätalouden liiketoimintaa. Suomalaisilla puhtailla luonnontuotteilla on kasvavaa kysyntää, niin Uudellamaalla kuin kansainvälisillä markkinoilla.

Luonnontuotteita voidaan myös hyödyntää luontomatkailussa esimerkiksi elämysmatkailun muodossa. Uudellamaalla metsänomistajat voivat hyötyä luontoturismista sekä ruokamurroksen megatrendistä.

Kansainvälisillä markkinoilla puhtaat suomalaiset luonnontuotteet on helpompi saada kaupan ja tuotteista saadaan korkeampi hinta, jos pystytään osoittamaan tuotteiden olevan peräisin luomusertifioiduista metsistä.

Luonto- ja paikkatietoa voidaan käyttää uusien digitaalisten sovellusten palveluiden suunnittelussa.

VISIO 2025: Uusimaa tarjoaa hyvän toiminta- ja yhteistyöympäristön luontomatkailu-, metsien terveys- ja hyvinvointipalvelu- sekä luonnontuotealan yrityksille. Uudet työkalut parantavat luonnontuotteiden ja metsämaiseman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Kehittyneet arvoketjut ja metsänomistajien ansaintamallit luovat uutta metsiin ja luontoon perustuvaa liiketoimintaa.

Tavoite:

Parannetaan luontomatkailun, metsien terveys- ja hyvinvointipalveluiden toimintaedellytyksiä sekä yhteistyötä metsäsektorin kanssa.

Toimenpiteet:

58. Perustetaan EU-rahoitteisia hankkeita kehittämään luontomatkailu- ja luonnontuotealan yritysten toimintaa (Villiruoka ja erityisesti villiyrtyt ovat kovassa nousussa, myös erikoisemmat metsästä saatavat luonnontuotteet, kuten pihka ja mahla)
59. Luontomatkailua ja sen varaan rakentuvia luontopalveluita tuetaan kehittämällä ja ylläpitämällä jo olemassa olevia luontoreitistöjä.
60. Luonnontuotealan sertifiointi päivitetään ajan tasalle
61. Valkohäntäpeura- ja metsäauriskannat mahdollistavat metsästyksen ja riistanhoitoon liittyvän palvelutoiminnan sekä riistasta saatavien raaka-aineiden hyödyntämisen kehittämistä. Aiheeseen liittyvien kehittämishankkeiden tuloksia hyödynnetään tehokkaasti ja mahdollisten jatkohankkeiden tarve selvitetään.

Tavoite:

Edistämme metsänomistajien ja yritysten verkostoitumista luontomatkailussa ja hyvinvointialalla.

Toimenpide:

62. Lisääntynyt luontopalveluiden ja luonnontuotteiden käyttö vaatii uusien toimintamallien rakentamista, joissa myös metsänomistajan etu huomioidaan.

Tavoite:

Parannetaan luonnontuotealan toimintaedellytyksiä sekä yhteistyötä metsäsektorin kanssa

Toimenpide:

63. Koulutus, neuvonta, yhteinen viestintä

5.9 Osaaminen ja koulutus

Teeman tavoitteena on edistää tutkimuksen, elinkeinoelämän ja koulutuksen yhteistyötä muun muassa paikkatiedon, talousmetsien luonnonhoidon, vesiensuojelun, suometsänhoidon, logistiikan, yrittäjyyden sekä metsien muiden kuin puuntuotantoon perustuvien käyttömuotojen osaamisen kehittämiseksi.

Oppimisympäristöjen kehittäminen tukee metsäalan kuljettajakoulutuksen laadun uudistamista ja kuljettajien saatavuuden parantamista.

Uudet tavat oppia tulee hyödyntää uusien osaamistarpeiden lisääntyessä.

Metsänomistajien ja metsäammattilaisten mahdollisuuksista hankkia haluamaansa osaamista ja erityistaitoja pidetään huoli. Ajankohtaisista ja kysytyistä aiheista järjestetään koulutusta niin perinteisin menetelmin kuin uusin digitaalisin keinoin. Tehokkaiksi havaituilla webinaari-koulutuksilla on mahdollista helposti tavoittaa erilaisia kohderyhmiä ja rakentaa vuorovaikutteisia oppimistapahtumia.

Visio 2025: Uudenmaan nuoret näkevät metsäalan kiinnostavana mahdollisuutena työllistää itsensä asiantuntijana, metsätalouden harjoittajana tai yrittäjänä. Monipuolisia opiskelumahdollisuuksia on riittävästi tarjolla ja yritykset tukevat aktiivisesti työharjoittelua sekä työelämään tutustumista.

Uudenmaan alueen metsänomistajille ja metsäammattilaisille on tarjolla monipuolisia oppimiskonsepteja. Ajankohtaisista aiheista järjestetään perinteisiä koulutus- ja retkitapahtumia ja lisäksi on tarjolla kattavasti verkkokoulutusta (webinaareja). Sosiaalisen median kanavilla on tarjolla koulutusvideoita kiinnostavista aiheista.

Tavoite:

Nuoret kokevat metsäalan kiinnostavaksi ja nuorilla on oikea kuva metsäalan tarjoamista monipuolisista opiskelu- ja työmahdollisuuksista. Metsätietoisuutta syvennetään opettajien keskuudessa.

Toimenpiteet:

64. Aktiivinen viestintä
65. Koululaisten Metsävisa järjestetään vuosittain. Vuonna 2021 Metsävisa järjestetään 40. kerran opintomatka 05/2021), Koululaisten metsäviikko järjestetään myös vuosittain (20. kerta v.2021)
66. Yritysten ja toimijoiden ”Metsäala tunnetuksi nuorille - päivä”
67. Suomen metsäyhdistys järjestää Uudellamaalla Nuorten vaikuttajien metsäfoorumi -tapahtuman

Tavoite:

Nuorille on tarjolla riittävästi monipuolisia työharjoittelu- ja TET-paikkoja

Uudellemaalle on palkattu koulukoordinaattori eli metsälähettiläs, joka vastaa yhteistyön kehittämisestä, nuorisoviestinnästä ja yhteydenpidosta maakunnan oppilaitoksiin ja yrityksiin

Toimenpide:

68. Työharjoittelu- ja TET-yhteistyö kuuluu jokaisen toimijan työkalupakkiin. Yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten välillä kehitetään. Koordinaattorihankkeeseen haetaan kehittämishankerahoitusta.

Tavoite:

Yhteistyötä ja vuorovaikutusta koulujen, 4H-järjestön, partiolaisten ja muiden nuorten parissa toimivien järjestöjen kanssa lisätään ja syvennetään

Uudellemaalle perustetaan ”metsäkoulu”, paikka, missä nuorilla on mahdollisuus

käytännönläheisesti tutustua metsään.

Toimenpiteet:

69. Luke:n Ruotsinkylän tutkimusmetsäalueesta jalostetaan nuorten ”metsäkoulu”
70. Nuorten metsäkurssit ja metsäpäivät

Tavoite:

Metsänomistajien ja metsäammattilaisten koulutustarjonta säilyy vähintäänkin nykyisellä tasolla.

Ajankohtaisista aiheista pystytään tarjoamaan viimeisin tieto mahdollisimman nopeasti.

Kysynnän mukaan sähköisten koulutuspalvelujen tarjontaa laajennetaan.

Toimenpiteet:

71. Vakiintunut koulutus- ja tapahtumatarjonta säilytetään ja sisältöä kehitetään ajankohtaisilla aiheilla (esim. Metsäpäivät)
72. Sähköinen oppimismateriaali pyritään keräämään yhteen, helposti löydettävään paikkaan
73. Yhteistyötä koulutusmateriaaleja tuottavien toimijoiden kesken tiivistetään
74. Ajankohtaiset aiheet esim. luonnonhoito, vesiensuojelu, metsätieosaaminen sekä metsäammattilaisten vuorovaikutustaidot sisällytetään vuosittaisiin koulutussuunnitelmiin

5.10 Kansainvälinen metsäpolitiikka ja EU-vaikuttaminen

Kestävän metsätalouden ja metsiin perustuvien elinkeinojen edellytysten parantamiseksi toteutetaan linjaukset, jotka koskevat kansainvälistä metsäpolitiikkaa ja EU-vaikuttamista sekä kansainvälisen liiketoimintamahdollisuuksien edistämistä.

Teeman toimenpiteiden avulla pyritään siihen, että metsäalan ja kestävän metsätalouden toimintaedellytykset on turvattu sekä metsäalan merkitys ilmasto- ja energiapolitiikkojen ratkaisussa on tunnustettu. Metsiin ja kestäväan metsätalouteen liittyvää hyvää hallintoa vahvistetaan ja ihmisoikeuksia edistetään. Metsien monimuotoisuuden turvaaminen kansainvälisen yhteistyön avulla on aktiivista ja vaikuttavaa.

Euroopan komission käynnistämä vihreän kehityksen ohjelma eli GREEN DEAL on laaja ja kunnianhimoinen toimenpidepaketti. Sen avulla EU tähtää siihen, että Eurooppa olisi ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä – ensimmäisenä maanosana. Tavoitteena on vähentää huomattavasti päästöjä, investoida huippututkimukseen ja innovaatioihin sekä säilyttää Euroopan luonnonympäristö.

Vihreän kehityksen ohjelman tarkoituksena on koko EU:n talouden muuttaminen kestäväksi tulevaisuuden kannalta siten, että siirtyminen vihreään talouteen hyödyttää sekä kansalaisia että yrityksiä. Laajaan kokonaisuuteen liittyy niin maataloutta, energia-asioita, liikennettä, rahoituskysymyksiä, teollisuutta kuin EU:n ulkosuhteitakin.

Vihreän kehityksen ohjelmaan kuuluvat lainsäädäntöehdotukset vaikuttavat monin tavoin myös Suomessa ja Uudellamaalla.

Vihreän kehityksen ohjelman aloitteista Suomelle ovat tärkeitä etenkin kiertotalouden toimintaohjelma, teollisuuspolitiikkastrategia sekä EU:n uusi metsästrategia, jotka komissio on luvannut tämän vuoden aikana.

Uudenmaan metsäohjelma haluaa osaltaan muistuttaa myös EU-tason metsä- ja maaseutuohjelmien yhteydestä ja olla mukana vaikuttamassa ohjelmatyön kehittämiseen.

Maaseutuohjelmat toimivat EU:n maaseudun kehittämisvälineinä. Maaseutuohjelmasta voidaan myöntää kehittämishankerahoitusta koulutuksiin ja tiedonvälitykseen sekä yhteistyöhankkeisiin sekä maaseudun yritysrahoitusta yritystoiminnan aloittamiseen. Tukea ei kuitenkaan myönnetä suoraan metsätalouteen, vaan metsätalouteen liittyvän osaamisen, innovaatioiden ja yhteistyön edistämiseen liittyville kehittämishankkeille. Tukea voidaan myöntää myös metsätaloutta palvelemaan yritystoimintaan ja investointitukena metsän tuotteiden jatkojalostukseen. Metsäkeskuksen kehittämishanketoiminta perustuu suurelta osin Maaseutuohjelman rahoitukseen.

EU:n päättämät lait ja asetukset sekä hyväksymät sopimukset velvoittavat sen jäsenmaita. EU:n säädökset ja sopimukset luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estämiseksi, ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen varautumiseksi sekä maaseudun kehittämiseksi vaikuttavat kansallisiin metsäpoliittisiin tavoitteisiin ja niitä toteuttaviin toimenpiteisiin myös Suomessa. Käytännön haaste on metsien käytön yhteensovittaminen niin, että samalla huolehditaan myös monimuotoisuudesta, ilmastonmuutokseen varautumisesta sekä maaseudun kehittämisestä.

Alueelliset metsäohjelmat ovat maakunnallisia toimeenpano-ohjelmia, joissa yhdistyy EU- säädösten ja -sopimusten, kansallisten ratkaisujen ja alueellisten valintojen kokonaisuus. Mitä paremmin alueelliset metsäohjelmat ovat yhtenevät EU:n ja kansallisen ohjauksen kanssa, sitä luontevampaa niiden toteuttaminen osana maakunnallisia muita ohjelmia tulee olemaan. Uudenmaan metsäohjelmaa tarkastellaan ja tarvittaessa päivitetään myös tästä näkökulmasta. Päivitystietoa haetaan pitämällä aktiivisesti yhteyttä meppeihin parlamentissa sekä virkamiehiin ministeriöissä ja komissiossa.

6 Metsäohjelman vaikutukset

Uudenmaan metsäneuvosto on nimennyt ryhmän tekemään metsäohjelman vaikutusten arvioinnin. Arviointiryhmän jäsenet tekivät kukin oman arviointinsa ja ryhmän sihteerinä toiminut Juha Niskanen koosti yhteenvedon. Arvioinnissa kunkin strategisen hankkeen toimenpiteiden vaikutukset arvioitiin kokonaisuutena. Vaikutusten arviointia tarkastellaan ja tarvittaessa päivitetään ohjelmakauden aikana.

Vaikutusten arviointi -ryhmä:

Pekka Kallio-Mannila	Stora Enso
Paula Horne	PTT
Sirpa Kärkkäinen	SMY
Johnny Sved	Novia
Tapani Veistola	Suomen luonnonsuojeluliitto, Uudenmaan piiri
Robert Andersson	Södra skogsreviret r.f.

Jokaisesta strategisesta hankkeesta ja merkittävimmistä hankkeen toimenpiteistä on tehty alla olevan mallin mukainen arviointi

A	B	C	D	E	F	G	H
SMK alueelliset metsäohjelmat Vaikutusten arviointi	Taloudelliset vaikutukset (esim. työllisyyteen, toimialan liikevaihtoon, yritystoimintaan, julkiseen ja yksityiseen talouteen)						
AMO-alue: UUSIMAA	Ekologiset vaikutukset (esim. luonnon monimuotoisuuteen, maaperään, vesistöihin, ilmaan, ilmastoon, kuormitukseen/päästöihin, uusiutuviin)						
Sirpa Kärkkäinen, Paula Horne, Robert Andersson, Tapani Veistola, Johnny Sved	Sosiaaliset vaikutukset (esim. toimeentuloon, palveluihin, tasa-arvoon, syrjäytymiseen, ikärakenteeseen, koulutukseen)			Kulttuurinen kestävyys (esim. jokamiehenoikeudet, nuorison metsäsuhde, kulttuuri)			
	Epävarmuustekijät (esim. talouden kehitys, toiminta)						
METSÄTIETO JA ALUSTATALOUS							
TOIMENPITEET 1 - 4 VAIKUTUS (+,+,0,-,-,?)	taloudelliset vaikutukset	ekologiset vaikutukset	sosiaaliset vaikutukset	vaikutukset kulttuuriin	epävarmuustekijät		
METSÄTIETO JA ALUSTATALOUS KOKONAISVAIKUTUS (sanallisesti)							
METSÄALAN VUOROVAIKUTUS JA VIESTINTÄ							
TOIMENPITEET 5 - 7 VAIKUTUS (+,+,0,-,-,?)	taloudelliset vaikutukset	ekologiset vaikutukset	sosiaaliset vaikutukset	vaikutukset kulttuuriin	epävarmuustekijät		
METSÄALAN VUOROVAIKUTUS JA VIESTINTÄ KOKONAISVAIKUTUS (sanallisesti)							
RESURSSITEHOKAS JA KESTÄVÄ METSÄNHOITO	taloudelliset vaikutukset	ekologiset vaikutukset	sosiaaliset vaikutukset	vaikutukset kulttuuriin	epävarmuustekijät		
TOIMENPITEET 8 - 18							

kuva 5 Metsäohjelman vaikutusten arviointitaulukko

Ohjelmaluonnos oli lausuntokierroksella kesä - elokuussa 2020.

Saatujen 19 lausuntopalautteen perusteella metsäohjelman sisältö on hiottu lopulliseen muotoonsa.

Lausunnon antoivat seuraavat tahot:

Luonnonvarakeskus Luke

Metsäteollisuus ry

Maanmittauslaitos

Raaseporin kaupunki

Etelä-Suomen Koneyrittäjät

HSY, Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä

Uudenmaan liitto

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry

Stora Enso Oyj, Forest-divisioona

OTSO Metsäpalvelut Oy

Suomen riistakeskus

Suomen 4H-liitto

Uudenmaan ELY-keskus

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Järvenpään kaupunki

SLC rf., (Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf ,suom. Ruotsinkielisten maataloustuottajain keskusliitto)

Porvoon kaupunki

yksityishenkilö sähköpostiin

anonyymi yksityishenkilö webropol-vastaus

(huomioitu myös kaksi lausuntoajan jälkeen saapunutta lausuntoa: PKMO ry ja yksityishenkilö)

7 Metsäohjelman toimeenpano ja seuranta

Metsäneuvosto päättää vuosittaisista painotuksista ohjelman toteutuksessa ja seuraa metsäohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista myös vuosittain. Metsäohjelman sisältöä päivitetään ja täydennetään tarvittaessa ohjelmakauden aikana.

Uudenmaan metsäneuvoston jäsenet ja varajäsenet:

Uudenmaan metsäneuvoston jäsenet

varajäsenet

Merja Heikkilä, metsälinja MTK

Asta Sarkki, metsälinja MTK

Jari Hynynen Luonnonvarakeskus	Saija Huuskonen Luonnonvarakeskus
Visa Eronen Riistakeskus	Antti Piironen Riistakeskus
Pekka Kallio-Mannila, Stora Enso	Thomas Sundqvist, Metsä Group
Petra Ingo Finlands svenska 4 H	Jaakko Nippala Suomen 4H-liitto
Robert Andersson SLC	Anders Wasström SLC
pj. Ahti Hurmalainen PKMO ry	Sinikka Mononen PKMO ry
Jukka Sippola Loimu ry	Eveliina Pokela Loimu ry
Ulla-Mari Karhu Uudenmaan liitto	Janne Tamminen Uudenmaan liitto
Anssi Korsström Hakevuori Oy	Gunilla Holmberg Meto-Yrittäjät
Iida Kämäri Uudenmaan ELY-keskus	Olli Miettinen Uudenmaan ELY-keskus
Maria Konsin-Palva Uudenmaan ELY-keskus	Jussi Ylitalo Uudenmaan ELY-keskus
Kaj Hällfors Novia	Johnny Sved Novia
Ville Parkkinen Koskitukki Oy	Peter Blomqvist Koneyrittäjien liitto ry
Paula Horne Pellervon taloustutkimus	Marjo Maidell Pellervon taloustutkimus

Ohjelmaa toteutetaan eri hallinnonalojen ja organisaatioiden käytössä olevin henkilö- ja rahoitusresurssien puitteissa. Metsäalan toimijoiden, yritysten ja metsänomistajien omarahoitus on tärkeä osa ohjelman toimenpiteiden toteutusta. Ohjelman kehittämistoimenpiteiden toteuttamisessa EU:n rakenne- ym. rahastojen tuella toteutettavien kehittämishankkeiden merkitys on erityisen suuri.

Metsäohjelman seurantaan varten käytetään seuraavia mittareita:

RESURSSITEHOKAS JA KESTÄVÄ METSÄNHOITO

Hakkuut hakkuutavoittain

Metsänviljely

Metsien lannoitus

Taimikon varhaishoito, taimikonhoito ja nuoren metsän hoito

Suometsänhoito (kunnostusojitus)

Metsän terveyslannoitus (sis. tuhkalannoituksen)

Joutomaiden ja peltoheittojen metsitys

TALOUSMETSIEN LUONNONHOITO JA METSÄLUONNON MONIMUOTOISUUS

Elinympäristöjen hoito- ja kunnostushankkeiden lukumäärä (Kemera + muu rahoitus)

Vesiensuojeluhankkeiden määrä (Kemera + HELMI-ohjelma + EU-hankkeet)

ILMASTOVIISAS METSÄTALOUS

Metsähakkeen käyttö

METSÄTIET JA SAAVUTETTAVUUS

Metsäteiden rakentaminen ja perusparannus

Sähköisesti julkaistavassa ”[Digi-AMOSSa](#)” on lisää seurantatietoja.

Työpajoissa ja seminaareissa mukana olleet tahot:

Uudenmaan metsäneuvosto, Ab Mellanå Plant Oy, Biowatti Oy, Eteläinen metsäreviiri ry, FS4H, Hakevuori Oy, Järvenpään kaupunki, Karan kartano, Koneyrittäjät ry, Koskitukki Oy, LOIMU ry, LUKE, Maanmittauslaitos, METO-Yrittäjät ry., MHY Uusimaa, Metsä Group, MetsäPremium Oy, Metsäteho Oy, Metsäteollisuus ry., MMM, MTK, 4H, Novia, Oy Forsby Gård Ab, PKMO ry., Porvoon kaupunki, Posintra Oy, Raaseporin kaupunki, SMY ry., SLC, Skogsreviret Nyved Ab, Skogssällskapet Finland, Suomen Agrometsä Oy, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Suomen riistakeskus, Stora Enso Oyj, TTS, Uudenmaan ELY-keskus, Uudenmaan liitto, UPM Oyj, VTT, Ympäristöministeriö, Suomen metsäkeskus Eteläisen palvelualueen asiantuntijat, opiskelija Roosa Hautala (4H), opiskelija Venla Kaplas (4H) sekä metsäohjelmatyöstä kiinnostuneita yksityishenkilöitä

Liitteet

Metsäohjelman vaikutusten arviointi

Linkkejä

Laki Suomen metsäkeskuksesta

Kansallinen metsästrategia 2025, päivitys

Green deal

METSO-ohjelma

HELMI-ohjelma

Tienhoito.fi

Metsäinfo LUKE

Lähdetiedot

Laki Suomen metsäkeskuksesta

LUKE: VMI11, VMI12

Maa- ja metsätalousministeriö: Kansallinen metsästrategia 2025, päivitys

Suomen metsäkeskus: metsävara- ja luontotieto, Kemera-toteutustilastot, hakkuutiedot, metsänkäyttöilmoitukset

Uudenmaan liitto: UUSIMAA-ohjelma 2.0